ВІДГУК

офіційного опонента
на дисертацію Іщака Олега Миколайовича
«Репродуктивне здоров’я жінок після апоплексії яєчника»,
подану до спеціалізованої вченої ради Д 26.613.02
при Національному університеті охорони здоров’я України
імені П. Л. Шупика на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук
в галузі знань 22 Охорона здоров’я за спеціальністю 222 Медицина
(наукова спеціальність 14.01.01 «Акушерство та гінекологія»)

Сучасні методи лікування безпліддя широко упроваджуються в практичну охорону здоров'я України протягом останнього десятиліття. Проводиться достатнє число наукових форумів, науково-практичних конференцій, присвячених досвіду використання різних методик лікування даної патології із використанням сучасних ендоскопічних та допоміжних репродуктивних технологій.

Зважаючи на накопичений позитивний досвід щодо використання сучасних методів лікування безпліддя, не можна вважати всі проблеми даного наукового напряму повністю вирішеними, особливо в плані ефективності діагностики та лікування різних причин даної патології. Серед найбільш значущих наукових проблем можна виділити зростання частоти безпліддя в жінок після апоплексії яєчника, частота якої у жінок репродуктивного віку зростає. Зважаючи на той факт, що багато наукових колективів в нашій країні і за кордоном займаються вирішенням цих наукових проблем, на сьогоднішні відсутній єдиний алгоритм щодо ведення пацієнток з безпліддям після апоплексії яєчника, хоча необхідність вирішення даної проблеми не викликає сумнівів.

Усе вищевикладене свідчить про актуальність обраного наукового напряму.

Робота виконана в рамках наукової програми кафедри акушерства, гінекології та перинатології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика МОЗ України.

Важливим є й той факт, що попередні результати досліджень були обговорені та схвалені на засіданні експертної комісії з акушерства та гінекології, а також на останньому з'їзді й пленумах асоціації акушерів-гінекологів та репродуктологів України.

Мета і завдання чітко сформульовані й дозволяють охопити рішення всієї проблеми – від оцінки впливу апоплексії яєчника на стан оваріального резерву, чинники ризику та корелятивні залежності до проведення оцінки ефективності удосконаленого автором алгоритму прегравідарної підготовки у жінок після апоплексії яєчника. У сучасний момент це є одним з основних вимог до докторських дисертацій.

Автор представив наукову новизну на всіх етапах роботи: клінічному, діагностичному, оперативному лікуванні апоплексії яєчника, використанню допоміжних репродуктивних технологій та прегравідній підготовці цих жінок. Завдяки вивченню сучасних функціональних, інструментальних, лабораторних та морфологічних показників автору вдалося розширити наявні дані про патогенез безпліддя у жінок після апоплексії яєчника.

Дуже важливими аспектами представленої наукової новизни є наступні:

- встановлено роль різних варіантів супутньої генітальної патології у розвитку апоплексії яєчника та безпліддя, а також подальших репродуктивних втрат;

- представлені клініко-ендокринологічні та ехографічні особливості різних форм апоплексії яєчника, в тому числі й з врахуванням наявності безпліддя. Слід зазначити серед важливих аспектів наукової новизни роль ендокринологічних змін в клінічному перебігу безпліддя після апоплексії яєчника;

- науково обґрунтовано необхідність удосконалення алгоритму діагностичних та лікувально-профілактичних заходів, направлених на зниження частоти порушень репродуктивного здоров'я в жінок після апоплексії яєчника.

Практичне значення даної роботи не викликає сумнівів, а основні моменти роботи безумовно, будуть покладені в основу методичних рекомендацій МОЗ України з проблеми відновлення репродуктивної функції у жінок після апоплексії яєчника. Основні положення практичних рекомендацій є керівництвом для лікарів акушерів-гінекологів та репродуктологів. Вельми істотним підтвердженням практичної значущості виконаної докторської дисертації є наступні моменти:

- встановлені автором порівняльні аспекти причин, частоти й структури порушень репродуктивного здоров'я у жінок після апоплексії яєчника. Хотілося б відзначити той факт, що автором визначені основні клінічні прояви різних форм апоплексії яєчника, а також основні методи лікування з подальшим використанням допоміжних репродуктивних технологій;
- автор пропонує методи контролю за ефективністю діагностичних та лікувально-профілактичних заходів, що проводяться, у жінок із безпліддям після апоплексії яєчника;
- вдосконалений і упроваджений алгоритм діагностичних та лікувально-профілактичних заходів у жінок із безпліддям після апоплексії яєчника на основі вдосконаленої тактики лікування, корекції основних порушень ендокринного статусу та використання допоміжних репродуктивних технологій.

Структура дисертації є класичною і цілком відповідає усім вимогам МОН України. Робота складається з анотацій, вступу, аналізу сучасного стану проблеми репродуктивного здоров'я жінок після апоплексії яєчника, розділу, присвяченого методам дослідження та лікування, трьох розділів власних досліджень, їх обговорення, висновків, практичних рекомендацій і списку використаних джерел.

Перший розділ присвячений проблемі відновлення репродуктивної функції у жінок після апоплексії яєчника і містить декілька підрозділів, які методологічно пов′язані один з одним та закінчуються логічним висновком. Автор використав останні дані вітчизняної і зарубіжної літератури, показав добре знання світової літератури й повно висвітлив найбільш важливі аспекти цієї проблеми. Даний розділ добре сприймається і відповідає сучасним вимогам.

Серед використаних методів дослідження необхідно виділити гарний методологічний підхід й використання сучасних функціональних, інструментальних та лабораторних показників.

Немає необхідності докладно зупинятися на всіх отриманих результатах, вони, без сумнівів, є сучасними і достатньо інформативними.

Результати власних досліджень представлені в трьох розділах, зміст яких викладається поетапно: тактика хірургічного лікування апоплексії яєчника в аспекті збереження репродуктивного здоров’я; тактика ведення жінок з гіпофункцією яєчників; тактика прегравідарної підготовки жінок після апоплексії яєчників.

Методологічно розділи побудовані правильно, добре ілюстровані таблицями і рисунками з використанням сучасної комп′ютерної техніки. Автор показав добре володіння не тільки функціональними методиками, але й лабораторними, особливо в плані їх інтерпретації.

На особливу увагу заслуговує останній розділ дисертаційної роботи, який присвячений обговоренню отриманих результатів. Автор проводить широку дискусію власних результатів з даними вітчизняної і зарубіжної літератури, переконливо доводячи перевагу удосконаленого ним алгоритму щодо вирішення проблеми.

Серед власних результатів, отриманих автором, на особливу увагу заслуговують наступні дані: серед провідних чинників негативного впливу апоплексії яєчника на стан оваріального резерву є вік жінок (старше 35 років),

повторні оперативні втручання з приводу апоплексії яєчника та використання ушивання яєчника під час зупинки кровотечі. Встановлено пряму корелятивну залежність між станом оваріального резерву та віком жінок (p=0,73); кількістю оперативних втручань (p=0,84) та обсягом ушивання яєчника (p=0,79). Гіпофункція яєчників після апоплексії клінічно проявляється у 80,4% олігоменореєю; у 10,5% – дисфункціональними матковими кровотечами та у 9,1% – вторинною аменореєю. Середні терміни виникнення гіпофункції яєчників складають 3,3±0,3 року після оперативного лікування апоплексії яєчника, а частота розвитку безпліддя – 69,9% відповідно. Дисгормональні зміни гіпофункції яєчників після їх апоплексії характеризуються збільшенням рівня фолікулостимулюючого та лютеїнізуючого гормонів на фоні зменшення вмісту естрадіолу, загального тестостерону та антимюллерова гормону. У 21,2% жінок з гіпофункцією яєчників після апоплексії має місце аутоімуний ґенез, що підтверджується гіпогонадізмом (фолікулостимулюючий гормон > 40 МО/л; естрадіол < 80 пмоль/л), зменшенням об’єму яєчників до 2 $см^3$; наявністю аутоантитіл до антигенів яєчників у діагностичних титрах (від 11,4 до 17,5 Од/мл).

Всі наукові положення і висновки цілком обґрунтовані, випливають зі змісту роботи, мають теоретичне і практичне значення, а розроблені діагностичні, профілактичні та лікувальні методики дозволяють підвищити ефективність відновлення репродуктивної функції у жінок після апоплексії яєчника.

Матеріали дисертації цілком відображені в 37 роботах, з яких 26 статей в наукових провідних фахових журналах та збірниках, рекомендованих переліком МОН України, 7 статей у журналах, індексованих в базі Scopus, та 11 тез доповідей на науково-практичних конференціях, причому більшість робіт – самостійні.

Основні результати дисертаційного дослідження можуть бути широко використані в педагогічному процесі як на етапі додипломної, так і

післядипломної освіти, а також в системі безперервного професійного розвитку лікарів.

Принципових зауважень у мене немає. У якості зауважень можна відзначити:

- відсутність динамічного доплерометричного обстеження;
- відсутність порівняльного аналізу загальноприйнятих лабораторних показників порівняно з тими, що рекомендує автор;
- відсутність практичних рекомендацій МОЗ України з проблеми, що вивчається.

У порядку дискусії хотілося б почути відповіді на такі питання:

1. Які додаткові показники є найбільш інформативними для вирішення питання тактики допоміжних репродуктивних технологій?
2. Чи необхідно використовувати ехографічні та доплерометричні методи дослідження на етапі відновлення репродуктивної функції?
3. Як Ви ставитись до використання різних препаратів для корекції метаболізму для підвищення ефективності лікування безпліддя ?

ВИСНОВОК

Дисертація Іщака Олега Миколайовича «Репродуктивне здоров’я жінок після апоплексії яєчника» є самостійною закінченою науково-дослідною роботою, яка містить нове вирішення важливої наукової проблеми сучасної гінекології та акушерства щодо підвищення ефективності діагностики та лікування безпліддя і зниження частоти репродуктивних втрат у жінок з апоплексією яєчника в анамнезі на основі удосконалення і впровадження алгоритму діагностичних і лікувально-профілактичних заходів. Автору вдалось розробити та впровадити практичні рекомендації щодо підвищення ефективності лікування безпліддя та зниження репродуктивних втрат у жінок після апоплексії яєчника.

Дисертація за своєю актуальністю, науковою новизною отриманих результатів, їх практичним і теоретичним значенням, ступенем обґрунтованості та достовірності наукових положень, сформульованих у висновках і практичних рекомендаціях, повнотою викладення матеріалу в наукових статтях та апробації на наукових форумах, повністю відповідає вимогам пп. 7, 8, 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою КМУ від 17.11.2021 № 1197, і вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора медичних наук за науковою спеціальністю 14.01.01 «Акушерство та гінекологія».

Офіційний опонент:
провідний науковий співробітник
наукового відділу малоінвазивної хірургії
ДНУ «Науково-практичний центр профілактичної
та клінічної медицини» ДУС
доктор медичних наук, ст. наук. співроб. **О. О. Литвак**

Підпис Литвак О.О.
ЗАСВІДЧУЮ
Вчений секретар
ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС
«____» _____ 20___ р.

Дата надходження відгуку до спеціалізованої
вченої ради Д 26.613.02 15.09.2023

Вчений секретар
доктор медичних наук професор Олександр ГАЛУШКО